

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2015.G.15, 13 mei 2015

Toestand wintertarwe, triticale en spelt 11-12 mei 2015

Deze week werden op 26 waarnemingspercelen (proefpercelen en praktijkvelden) waarnemingen uitgevoerd in de **wintertarwe** op onbehandeld gewas. In **West-Vlaanderen** (Zwevegem/Sint-Denijs, 4 percelen; Poperinge, 3 percelen; Houtem-Veurne; Koksijde; Pervijze; Oostende; Snaaskerke-Gistel; Houtave; Zuienkerke, 2 percelen; Knokke-Heist), in **Oost-Vlaanderen** (Bottelare, 2 percelen; Nieuwenhove, 2 percelen), in **Vlaams-Brabant** (Huldenberg, 2 percelen; Neerijse) en in **Limburg** (Sint-Truiden; Tongeren, 2 percelen).

Op een aantal percelen **triticale en spelt** werd specifiek de gele roestdruk opgevolgd op onbehandeld gewas.

Ontwikkelingsstadium wintertarwe

Het merendeel van de percelen (54%) bevindt zich in stadium 37 (voorlaatste blad).

Ontwikkelingsstadium	% waarnemingspercelen
tweede knoop (stadium 32)	8
derde knoop (stadium 33)	25
voorlaatste blad (stadium 37)	54
laatste blad (stadium 39)	13

De rassen wintertarwe welke deze week werden opgevolgd waren (rassen in vet vermeld worden ook als referentie in de rassenproeven geëvalueerd):

Avatar	Bergamo	Expert	Intro	Sahara
Arezzo	Cellule	Henrik	KWS Ozon	Tabasco
Azzerti	Elixer	Homeros	Manager	Tobak

Meeldauw (witziekte) in wintertarwe

Witziekte wordt niet of nauwelijks waargenomen. In Poperinge (provincie West-Vlaanderen) werden op 2 praktijkpercelen op het ras Cellule in functie van het perceel op 120 bladeren 1 tot 7 bladeren met witziekte geteld; op één van beide percelen breidde de aantasting licht uit.

Bladseptoria (bladvlekkenziekte) in wintertarwe

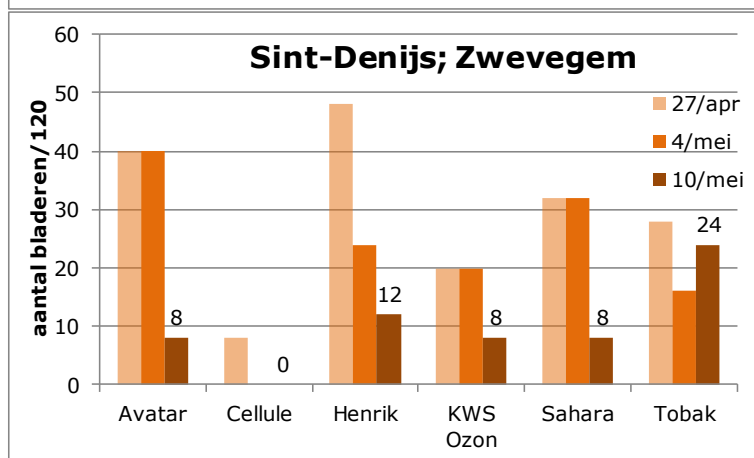
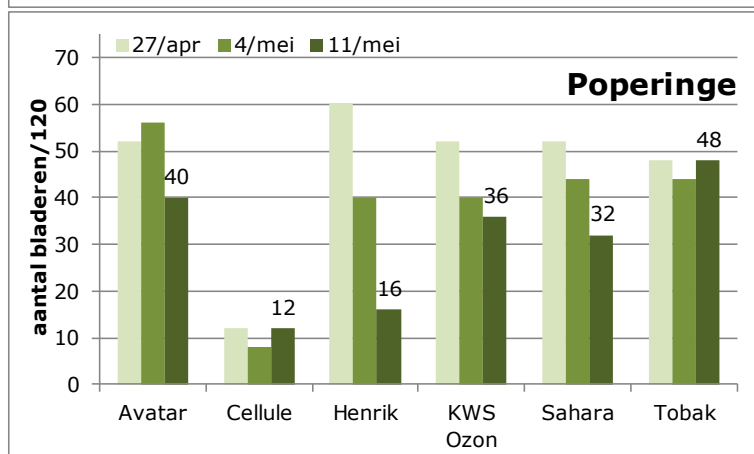
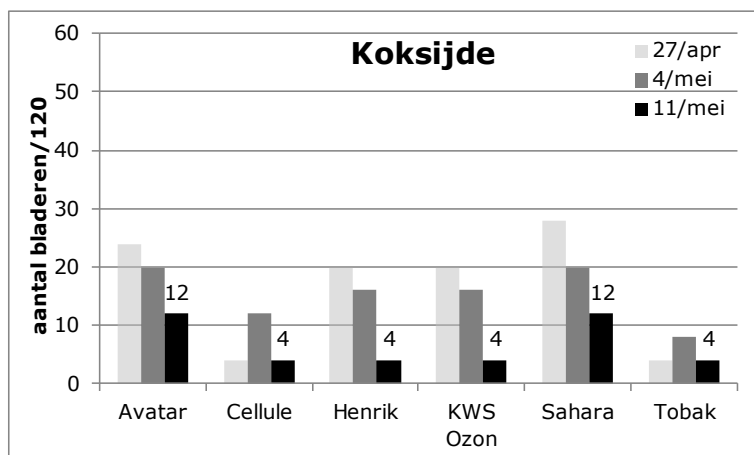
Bladvlekkenziekte komt algemeen voor maar beperkt zich tegelijkertijd vaak tot de onderste bladlagen of onderin het gewas.

In de provincie Vlaams-Brabant in Huldenberg worden op de bovenste 3 bladlagen geen bladvlekken waargenomen op de rassen Avatar, Cellule, Henrik, KWS Ozon, Sahara en Tobak. Op het praktijkperceel in Neerijse worden op 120 bladeren maximaal 2 bladeren met septoria geteld.

In de provincie Limburg in Tongeren worden op de bovenste 3 bladlagen geen bladvlekken waargenomen op de rassen Avatar, Cellule, Henrik, KWS Ozon, Sahara en Tobak. Op het praktijkperceel in Sint-Truiden worden op 120 bladeren maximaal 2 bladeren met septoria geteld.

In de provincie Oost-Vlaanderen in de rassenproef te Bottelare beperkt bladvlekkenziekte zich eveneens tot 1 à 2 bladeren op 120. In Nieuwenhove worden op de bovenste 3 bladlagen geen bladvlekken waargenomen op de rassen Avatar, Cellule, Henrik, KWS Ozon, Sahara en Tobak.

Situatie 27 april, 4 mei en 11 mei 2015

Provincie West-Vlaanderen

De aantastingsgraad van bladvlekkenziekte op de rassen Avatar, Cellule, Henrik, KWS Ozon, Sahara en Tobak in de geëvalueerde rassenproeven in West-Vlaanderen wordt getoond in nevenstaande figuren:

- Koksijde: provincie West-Vlaanderen, kustpolder
- Poperinge en Zwevegem (Sint-Denijs): provincie West-Vlaanderen

In Poperinge kan het ontluiken van een extra bladlaag, het optreden van septoria op de drie bovenste bladlagen niet of moeilijk beperken.

Bij sommige rassen zoals Tobak wordt de drempel benaderd, zeker gezien de verdere uitbreiding.

Bij de overige rassen die opgevolgd werden te Poperinge tonen Atomic, Gedser, Lithium en Lyrik de ergste aantasting. In mindere mate volgen Anapolis, Benchmark, Bergamo, Britannia, Forum, Matheo, Mentor, RGT Reform en Tobak.

Op de overige percelen in West-Vlaanderen (Houtem: Henrik; Knokke-Heist: Intro; Oostende: Expert; Pervijze: Avatar; Snaaskerke: Sahara; Zwevegem/Sint-Denijs: Bergamo, Expert, Sahara) varieert de aantasting met bladvlekkenziekte van 2 tot 17 bladeren op 120 bladeren, dit in vergelijking met 6 tot 43 vorige week.

Besluit bladvlekkenziekte in wintertarwe

De komende weken moet de ziektedruk nauwgezet opgevolgd worden. Zeker in de cruciale ontwikkelingsstadia bij het ontwikkelen van nieuwe bladlagen, is het belangrijk de juiste beslissing te nemen om de tarwe al dan niet te behandelen.

Zolang niet alle bladlagen ontwikkeld zijn en dus het stadium laatste blad niet bereikt is, is het belangrijk op te volgen of bij de vorming van de voorlaatste en laatste bladlaag, de bladvlekkenziekte mee "opklimt" in het gewas.

- Is de wintertarwe in het stadium "voorlaatste blad" en is de septoria al opgeklimmen tot het voorlaatste blad dan kan een behandeling rendabel zijn.
- Is de wintertarwe in het stadium "laatste blad", dan kan, in functie van het ras een behandeling rendabel zijn vanaf een aantasting van 8 à 15 bladeren op 120 getelde bladeren. Hiervoor dienen de waarnemingen te gebeuren op de hoofdhalm van 40 willekeurig genomen planten verspreid in het perceel. Tel hierbij van de bovenste 3 volledig ontwikkelde bladeren het aantal bladeren met aanwezigheid van bladvlekkenziekte.

Besluit bladplekkenziekte in wintertarwe (vervolg)

Let erop om goed het onderscheid te maken tussen sproeischade, verouderd blad en een echte aantasting met bladplekkenziekte. Typisch symptoom bij bladplekkenziekte, is het optreden van kleine sporenhoopjes in de kern van de bladplekken. In de praktijk zijn deze sporenhoopjes meestal met het blote oog als zwarte puntjes waar te nemen (zie foto), ook al kan het zijn dat de sporenhoopjes ontbreken wanneer in de ontwikkeling van septoria de sporulatiefase nog niet is bereikt.

Voor een advies voor uw specifiek perceel verwijzen we naar de mogelijkheid om een gratis telling via het Epipre-adviesstelsel te laten doorrekenen, zodat u op een berekende manier al dan niet een bespuiting kan uitvoeren.

Gele roest

WINTERTARWE

De aantasting door en het optreden van gele roest verschilt sterk naargelang het ras, het perceel en de regio.

Op de waarnemingsvelden in Limburg, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen die deze week werden geëvalueerd werd nauwelijks gele roest waargenomen.

- In de provincie Vlaams-Brabant in de fungicidenproef te Huldenberg beperkt de gele roest zich tot 1 blad op het ras Avatar. In Neerijse op het ras Manager werden 2 bladeren met sporen van gele roest geteld.
- In de provincie Oost-Vlaanderen in de rassenproef te Bottelare is gele roest enkel opgemerkt op het ras Sokal. In de rassenproef te Nieuwenhove zijn op het ras Atomic, welke reeds vroeg aantasting vertoonde, 24 bladeren op 200 geteld met gele roest.
- Provincie West-Vlaanderen:
 - In Poperinge beperkt de gele roest zich binnen de rassen Avatar, Cellule, Henrik, KWS Ozon, Sahara en Tobak tot Cellule (20 bladeren) en KWS Ozon (4 bladeren). Bij evaluatie van de overige rassen in de rassenproef te Poperinge blijkt de aantasting van het ras Matheo waar vorige week beginnende haardvorming werd vastgesteld, niet uit te breiden. In het ras RGT Reform is een duidelijke aantasting waarneembaar, geen haardvorming maar op regelmatige basis bladeren met volle lijnen gele roestsporen.
 - In de fungicidenproef te Poperinge breidt de gele roest uit op het ras Cellule. Er worden meer bladeren met gele roest waargenomen maar de vaststellingen beperken zich tot enkele sporen per blad in tegenstelling tot de gewoonlijke lijnen met gele roestsporen.
 - Op een praktijkperceel Expert te Oostende breidde de aantasting afgelopen week opnieuw licht uit, van 20 tot 24 bladeren.
 - De aantasting van de variëteit Avatar te Pervijze breidde uit van 2 tot 6 bladeren afgelopen week.
 - Een nieuwe en vrij grote aantasting is waargenomen op een praktijkperceel Henrik te Houtem (Veurne), namelijk 15 bladeren op 200
 - Op de overige praktijkpercelen (Knokke-Heist: Intro; Snaaskerke: Sahara; Zwevegem/Sint-Denijs: Bergamo, Expert, Sahara) werd nog steeds geen gele roest vastgesteld.
 - In de rassenproeven te Zwevegem (Sint-Denijs) en in de kustpolder te Koksijde en Zuienkerke (Houtave) alle rassen beoordeeld op de aanwezigheid van gele roest (waarnemingen uitgevoerd op de rassen Amalia, Anapolis, Atomic, Avatar, Benchmark, Bergamo, Britannia, Cellule, Elixer, Faustus, Forum, Gedser, Grapeli, Henrik, Intro, JB Diego, Kundera, KWS Ozon, Lithium, Mentor, RGT Reform, Rubisko, Sahara, Terroir en Tobak):
 - Zuienkerke (Houtave), zaai 10 oktober 2014, gewasstadium: laatste blad (stadium 39)
Toename gele roest sedert 4 mei
 - haardvorming: Benchmark, Kundera, Lithium en RGT Reform
 - beginnende haardvorming: Atomic, JB Diego en Mentor
 - sporadische aantasting: Grapeli en KWS Ozon

- Koksijde, zaai 17 oktober 2014, gewasstadium: laatste blad bijna volledig uit
Toename gele roest sedert 4 mei.
 - haardvorming: Benchmark, Gedser, Kundera, Lithium en RGT Reform
 - beginnende haardvorming: Atomic
 - beginnende aantasting (blaadjes): Grapeli, Rubisko en Amalia
- Zwevegem (Sint-Denijs), zaai 18 oktober 2014, gewasstadium: schuiven laatste blad
(stadium 38)
 - haardvorming: Atomic, Kundera en RGT Reform
 - beginnende haardvorming: Gedser, Lithium
 - beginnende aantasting (blaadjes): Benchmark

TRITICALE

In de rassenproef triticale te Bottelare (provincie Oost-Vlaanderen) zijn 5 van de 9 rassen aangetast door gele roest, namelijk: Kaulos, Orval, Sequenz, Silverado en Remiko.

SPELT

In de rassenproeven spelt aangelegd in West-Vlaanderen nl. te Zwevegem (Sint-Denijs) en in de kustpolder te Koksijde werden alle rassen beoordeeld op de aanwezigheid van gele roest (waarnemingen uitgevoerd op de rassen Cosmos, Ebners rotkorn, Epanis, Zollernspelz, Zurcher oberlander rotkorn). De gele roest is opnieuw verder toegenomen in vergelijking met vorige week, en dit op alle rassen. Veruit de meeste en tevens grote aantasting van gele roest komt voor bij de rassen Cosmos, Ebners rotkorn, Epanis en Zurcher oberlander rotkorn. Het ras Zollernspelz vertoont nog steeds de minste aantasting.

Besluit gele roest in wintertarwe, triticale en spelt

Gele roest is sterk verschillend aanwezig naargelang het ras, het perceel en de regio, gaande van geen aantasting tot die mate dat onmiddellijke behandeling noodzakelijk is.

Het blijft dan ook aanbevolen om de gevoeligste rassen voor gele roest, zowel wintertarwe, triticale als spelt, goed op te volgen:

- Wanneer haardvorming van gele roest optreedt is het aangewezen om onmiddellijk een fungicide-behandeling uit te voeren.
- Wanneer geen haardvorming waargenomen wordt, maar de aantasting van de gele roest verder uitbreidt, kan deze best ook worden behandeld. Als algemene stelregel geldt dat wanneer op meer dan 2% van de bladeren gele roest wordt waargenomen, best onmiddellijk behandeld wordt.

Bruine roest

Bruine roest wordt momenteel enkel waargenomen in West-Vlaanderen. Deze week op 3 locaties waarvan 2 nieuwe (Koksijde, kustpolder en Zwevegem/Sint-Denijs) in vergelijking met de week voordien. In Oostende (kustpolder) waar de aantasting zich vorige week beperkte tot 1 blad op het ras Expert werden deze week 5 bladeren met bruine roest geteld. Binnen de rassen Avatar, Cellule, Henrik, KWS Ozon, Sahara en Tobak werd in Koksijde bruine roest waargenomen op Avatar, Cellule en KWS Ozon. In de rassenproef te Zwevegem op de rassen Cellule en Tobak. Cellule toonde telkens een zware aantasting, namelijk 20 en 48 bladeren op 200. Tobak toonde in Zwevegem 12 bladeren met sporen van bruine roest. Voor beide rassen Cellule en Tobak is de schadedrempel reeds overschreden op de genoemde waarnemingsvelden.

Besluit bruine roest in wintertarwe

Gevoelige rassen moeten vanaf nu ook worden opgevolgd.

Voor de rasgevoeligheid van wintertarwe ten aanzien van bruine roest zie de LCG-Publicatie Granen Oogst 2014 op de website van het LCG www.lcg.be op blz. 95 en 96.

Situatie ziektedruk wintertarwe in Wallonië

De bladvlekkenziektedruk is zeer variabel naargelang de regio en het perceel. Door de snelle ontwikkeling van de planten en het vormen van nieuwe bladeren lijkt de druk op de bovenste bladlagen te minderen. Echter een eventuele uitbreiding moet opgevolgd worden. Mogelijk is de schimmelziekte nog in incubatie ten gevolge van de voorbije regens en zijn de symptomen nog niet zichtbaar.

Gele roest wordt op alle niet behandelde waarnemingspercelen met het ras Homeros waargenomen. Ook op niet behandelde en niet gevoelige rassen kan gele roest waargenomen worden. Dit jaar vragen echter vooral de rassen die bekend staan als gele roestgevoelig de nodige opvolging. Niettegenstaande moet de situatie ook worden opgevolgd op de andere rassen.

Bruine roest en meeldauw worden in beperkte mate en op een beperkt aantal percelen waargenomen. (Bron: CADCO – Actualité-céréales 12 mai 2015)

SAMENGEVAT

- **Septoria** is zeer variabel aanwezig. Op verschillende locaties zijn de drie bovenste bladlagen vrij van septoria terwijl op andere locaties de vorming van een extra bladlaag het optreden van septoria op de drie bovenste bladeren niet of nauwelijks kon beperken. Vanaf het stadium voorlaatste blad kan een behandeling rendabel zijn wanneer de aantasting zich heeft uitgebreid tot de tweede bladlaag
- **Gele roest** is eveneens zeer verschillend aanwezig naargelang het ras, het perceel en de regio. Tal van waarnemingsvelden zijn vrij van gele roest of tonen een uitermate beperkt voorkomen. Op andere locaties daarentegen breidt de aantasting uit en is een behandeling nodig. Aangeraden blijft om de situatie op te volgen.
- **Bruine roest** werd op twee bijkomende locaties vastgesteld. Erge aantasting is vastgesteld op het ras Cellule in 2 rassenproeven in West-Vlaanderen en op het ras Tobak in 1 rassenproef in West-Vlaanderen. Rassen gevoelig voor bruine roest worden vanaf nu ook best opgevolgd.

VOLGEND BERICHT: 20 mei 2015

De LCG-Graanberichten worden per mail en per post verstuurd op datum van het bericht en kunnen tevens geraadpleegd worden op de LCG-website (www.lcg.be) vanaf deze datum.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Granen

De LCG-Graanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling Granen
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas